

Стайкуца С.В.

кандидат філософських наук, доцент кафедри;

Кільдішев В.Й.

кандидат технічних наук, доцент кафедри;

Зайченко Д.Р., Роман С.С.

студенти,

Державний університет інтелектуальних технологій та зв'язку

ЩОДО ПОБУДОВИ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ В ЗАКЛАДІ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Як відзначається в Законі України про загальну середню освіту, заклад загальної середньої освіти – це заклад освіти, основним видом діяльності якого є освітня діяльність у сфері загальної середньої освіти [1]. Здобуття середньої освіти забезпечує початкова школа, гімназія, ліцей, навчально-реабілітаційні центри, додатково – школа соціальної реабілітації, спеціальна та санаторна школи.

На проблему безпеки дітей в закладах середньої освіти не може бути іншого погляду, як на проблему гостру, важливу, що вимагає чітких скоординованих дій освітян, батьків, працівників різних служб і відомств. Щоб уникнути потенційних інцидентів, має бути сформоване стійке розуміння, що охорона життя та здоров'я дітей, організація їх безпечної життєдіяльності та навчання дітей основам безпеки життєдіяльності – це основа [2]. Сьогодні в закладах середньої освіти часто є порушення основою яких є «невідповідність існуючого стану безпеки дошкільного закладу сучасним вимогам, змінами у ДБН «Системи протипожежного захисту», відсутність охоронної системи (відеоспостереження, сигналізації), пропускнуої системи, захисту інженерних систем будівлі». До того ж, треба оцінювати прилеглу територію, рівень освітленості, контроль периметру тощо [2].

Основні учасники процесу в учбовому закладі (цільова аудиторія) – це діти, батьки, адміністративно-педагогічний склад навчального закладу, допоміжний персонал, треті особи, які займаються забезпеченням та підтримкою процесів у навчальному закладі тощо. Організація поточної діяльності навчального закладу та постановка навчального процесу мають відбуватися з позиції не лише безперервності та ефективності, а й безпеки. Як наголошується в [3; 4], безпека стає одним із ключових критеріїв, за яким батьки обирають учбовий заклад для своєї дитини. Безпека – це підвищення рейтингу школи та репутації її співробітників, а також

важливий елемент адміністрування та контролю робочих процесів для директора школи. Кожен з батьків хоче, щоб його дитина навчалася в учбовому закладі, де життя та особисті речі її дитини будуть під охороною, де йде превентивна робота на попередження крадіжки, насильства, булінгу, розповсюдження та вживання наркотиків, проводиться контроль за конфліктами у межах школи тощо. Розглянемо далі життєдіяльність навчального закладу з позиції безпеки, у разі – в аспекті побудови комплексної системи захисту (КСЗ).

Побудова КСЗ – це комплекс заходів, фінальною стадією якого є вибір оптимальних методів та засобів захисту. Попередньо необхідно зрозуміти природу загроз і ризиків, ймовірність їх виникнення, оцінити базовий рівень захисту початку заходів, оцінити наявність ресурсів – персонал, бюджет, інвестиції тощо.

Робота з ризиками – це шлях підвищення рівня безпеки навчального закладу. Як відзначається в [5], це потенційна небезпека заподіяння шкоди в результаті реалізації певної загрози його стабільної діяльності з використанням вразливостей активу або групи активів даного підприємства. Слід враховувати, що ризик ніколи не усувається повністю. Ухвалення залишкового ризику є частиною висновку про відповідність рівня безпеки потребам організації. Керівництво підприємства, в нашому випадку – учбового закладу, має знати про всі ризики, їх небезпечні наслідки і ймовірність виникнення інцидентів. Базова класифікація ризиків представлена на рис. 1.

Рис. 1. Базова класифікація ризиків підприємства

З точки зору безпеки існує 3 основні групи, на які повинні бути спрямовані захисні дії – люди, інформація, матеріальні цінності. У навчальному закладі люди – учні, батьки, адміністрація, навчально-

педагогічний склад, допоміжний персонал, підрядні та субпідрядні організації, що займаються забезпеченням та підтримкою процесів у навчальному закладі тощо.

Інформація – персональні дані, бази даних, службова документація, фінансові документи, службові бланки. При цьому інформація може бути як у друкованому вигляді, так і в електронній формі. Особливо актуальним стає захист електронної інформації сьогодні, коли періодично через COVID-19 йде дистанційне навчання та освіта відбувається в online-середовищі із залученням різних каналів передачі електронної інформації, до яких належить електронна пошта, програми Viber, Telegram, Zoom, Skype, Google Meet. До того ж, одним із найпоширеніших каналів передачі електронної інформації є використання флеш-накопичувачів (USB-flash).

Матеріальні цінності – обладнання та техніка, меблі, інвентар, елементи декору, особисті речі тощо.

У сфері захисту є таке поняття, як «безперервність бізнесу», чи BCM (Business Continuity Management). Дане визначення, яке спочатку ідентифікувалося зі сферою IT, змінило фокус і зараз зміщується на організацію загалом. Застосування підходів BCM можливе у будь-якій сфері (виробництво, сільське господарство, медицина, торгівля тощо). Переваги застосування BCM у процесах організації – безпосереднє зниження ступеня впливу інциденту на діяльність організації, зниження ризику матеріальної відповідальності, зниження ризику шкоди репутації.

По-суті, впровадження стандартів безперервності в організації (якою є навчальний заклад), дозволить організувати безперервність її роботи якраз з позиції безпеки і превентивно розглядати проблематику потенційних загроз і ризиків. Основні етапи впровадження BCM у навчальному закладі [6]:

- ініціація проекту;
- аналіз впливу на процеси;
- оцінка ризиків;
- розробка стратегії безпеки;
- розробка та впровадження планів;
- тестування та перевірка планів;
- обслуговування та оновлення планів.

Так, наприклад, розробка та впровадження планів у напрямку організації безпеки території та приміщення будівлі школи може виглядати так, як представлено нижче [2]:

- розробка проектно-кошторисної документації системи відеоспостереження, охоронної сигналізації
- встановлення внутрішньої та зовнішньої системи відеоспостереження;
- монтаж та пусконаладжувальні роботи охоронної сигналізації;

- виготовлення проекту «Автоматична пожежна сигналізація та система керування евакуацією (система оповіщення). Блискавкозахист;
- встановлення автоматичної пожежної сигналізації та системи керування евакуацією (системи оповіщення). Блискавкозахист;
- придбання пожежного обладнання;
- встановлення металевих дверей (вхідних) з утепленням, доводчиками, замками. Встановлення домофонів;
- облаштування санітарно-гігієнічних пропускних постів;
- встановлення металевих дверей та захисних щитів металевий на вхід у підвальне приміщення. Встановлення охоронної сигналізації на двері.

Такі ж плани дій повинні бути розроблені за іншими напрямками – документообігом та персональними даними, ІТ, кадровому напрямку, роботі з підрядними та субпідрядними організаціями тощо. Розуміння загроз та ризиків, превентивна робота, наявність розроблених планів дій, навчання персоналу та учнів – основа безпечного навчального закладу та гарантія безперервності його діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закон України про загальну середню освіту [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2020. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14#Text>
2. Комплексна система безпеки дітей у КЗ «ДНЗ(ЦРД)№ 88 [Електронний ресурс] // Платформа для реалізації ідей покращення твого міста. Кривий Ріг. – 2021. – Режим доступу: <https://gb.kr.gov.ua/projects/88>
3. Безопасная школа. Доклад для директоров школ г.Одессы [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=P4OMHYXQhU8>
4. Семінар «Розвиток безпечної та розумної інфраструктури закладу середньої освіти» [Електронний ресурс] // Департамент освіти та науки Одеської міської ради. – 2019. – Режим доступу: <https://osvita-omr.gov.ua/seminar-rozvytok-bezpechnoi-ta-rozumnoi-infrastruktury-zakladu-serednoi-osvity/?fbclid=IwAR2rOKQTv2D1AHYdqT3jTzbA1Cs2EpBS7qivArajmyasJ4MNH2Dpz4ZJyge>
5. Гаджиев М.М. Работа с рисками как метод підвищення рівня безпеки сучасного підприємства / М.М. Гаджиев, С.В. Стайкуца, О.П. Мельник, М.М. Горпиненко // Матеріали 73-ї науково-технічної конференції професорсько-викладацького складу, науковців та студентів ОНАЗ ім. О.С. Попова. – 2018. 7 шагов к непрерывности бизнеса [Електронний ресурс] // Habr. – 2015. – Режим доступу: <https://habr.com/ru/company/softline/blog/261053/>